

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЦЕНТРАЛЬНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра історії, археології, інформаційної та архівної справи

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ДЕРЖАВНИЙ АПАРАТ УКРАЇНИ

Кропивницький – 2021

ЗМІСТ

1. Загальна інформація.
2. Анотація додисципліни.
3. Мета і завдання дисципліни.
4. Форматдисципліни.
5. Результати навчання.
6. Обсягдисципліни.
7. Ознакидисципліни.
8. Пререквізити.
9. Технічне й програмне забезпечення/обладнання.
10. Політикакурсу.
11. Навчально-методична картадисципліни.
12. Система оцінювання тавимоги.
13. Рекомендованіджерела інформації.

1. Загальна інформація

Назва курсу	Державний апарат України
Викладач	Бондаренко Олександр Володимирович, кандидат історичних наук, доцент кафедри історії, археології, інформаційної та архівної справи
Профайл викладача	ORCID: 0000-0001-8582-513X
Контактний телефон	066-649-24-51
Е-пошта	o.v.bondarenko.un@gmail.com
Консультації	<i>очні</i> – відповідно до затвердженого графіку консультацій; <i>онлайн</i> – е-листування, у месенджері (Facebook-Messenger), вебінари на платформі Zoom(за запитом здобувача)
Система дистанційного навчання	http://moodle.kntu.kr.ua/

2. Анотація до дисципліни

Основними функціями будь-якої держави виступають ті, що спрямовані на реалізацію публічної влади у масштабах усього суспільства, виконання від імені держави управлінської діяльності, ключовий інститут якої, що уособлює та представляє державу, – державний апарат. Саме тому серед вибіркового освітнього компоненту пропонується навчальна дисципліна «Державний апарат України», у якій викладено теоретичні основи щодо системи органів державної влади в Україні; основні їхні функції, завдання, форми та методи діяльності кожної з гілок влади. Здобувачі отримують теоретичні знання щодо складників державного апарату та правових основ функціонування органів державної влади.

3. Мета і завдання дисципліни

Мета викладання навчальної дисципліни «Державний апарат України» – формування здобувачів вищої освіти необхідного обсягу цілісних, системних знань щодо державного апарату України, його сутності, структури, організації та принципів діяльності у сфері реалізації державної влади та оволодіння вміннями щодо реалізації цілей, завдань і функцій державних органів влади на основі демократичних принципів; вироблення у здобувачів вищої освіти цілісного уявлення про закономірності та особливості політичного розвитку України, сформування вміння та навички практичного застосування отриманих знань.

Завдання:

Вивчення навчальної дисципліни передбачає:

- з'ясування місця держави у сучасному суспільстві;
- засвоєння теоретичних основ системи органів державної влади в Україні;
- знання основних функцій, завдань, форм і методів організації діяльності кожної гілки органів державної влади;

- знання правових основ функціонування органів державної влади;
- формування, поглиблення та систематизація знань щодо основних понять організації державного апарату України;
- уміння використовувати набуті знання щодо державного апарату України, його структури, організації та принципів діяльності у сфері реалізації державної влади.

4. Формат дисципліни

Для денної форми навчання:

Викладання курсу передбачає для засвоєння дисципліни традиційні лекційні заняття із застосуванням електронних презентацій у поєднанні із практичними роботами, виконанням самостійно підготовлених завдань.

Формат очний (offline / Facetoface).

Для заочної форми навчання:

Формат очний (offline / Facetoface), у міжсесійний період – дистанційний (online).

5. Програмні результати навчання:

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач повинен:

знати:

- теоретичні основи щодо системи органів державної влади в Україні;
- основні функції, завдання, формий методи організації діяльності кожної з гілок органів державної влади;
- правові основи функціонування органів державної влади;
- поняття та елементи системи місцевого самоврядування.

вміти:

- формулювати та систематизувати знання щодо основних понять організації державного апарату України;
- використовувати набуті знання щодо державного апарату України, його структури, організації та принципів діяльності у сфері реалізації державної влади;
- характеризувати порядок створення, призначення або вибору певного суб'єкта як носія певної влади, його місце та роль у сфері здійснення державно-владних повноважень.

набути соціальних навичок (soft-skills):

- здійснювати професійну комунікацію, ефективно пояснювати і презентувати матеріал, взаємодіяти в проектній діяльності;
- не байдуже ставлення до участі у громадських суспільних заходах, спрямованих на підтримку здорового способу життя тощо.

6. Обсягдисципліни

Вид роботи	Кількість годин
Лекції	14
Практичні заняття	28
Самостійна робота	78
<i>Разом</i>	<i>120</i>

7. Ознакидисципліни

Рік викладання	Курс (рік навчання)	Семестр	Кількість Кредитів/ годин	Вид підсумкового контролю	Нормативна / вибіркова
2021/2022	III	5	4/120	іспит	вибіркова

8. Пререквізити

Для продуктивної праці над засвоєнням навчальної дисципліни «Державний апарат України» здобувачі повинні попередньо вивчити дисципліни «Історія та культура України», «Філософія».

9. Технічна та програмна забезпечення/обладнання

У період сесії бажаючі матимуть мобільний пристрій (телефон) для оперативної комунікації з адміністрацією та викладачами з приводу проведення занять та консультацій. У міжсесійний період комп'ютерну техніку (з виходом у глобальну мережу) та оргтехніку для комунікації з адміністрацією, викладачами та підготовки (друку) рефератів і самостійних робіт.

10. Політика курсу

Академічна доброчесність:

Очікується, що студенти будуть дотримуватися принципів академічної доброчесності, усвідомлювати наслідки її порушення.

Відвідування занять:

Відвідання занять – важлива складова навчання. Очікується, що всі студенти відвідають лекції і практичні заняття курсу. Пропущені заняття повинні бути відпрацьовані не пізніше ніж за тиждень до залікової сесії.

Поведінка на заняттях:

Недопустимість: запізнення на заняття, списування та плагіат, несвоєчасне виконання поставленого завдання.

При організації освітнього процесу в Центральнотехнічному національному університеті студенти, викладачі та адміністрація діють відповідно до: «Положення про організацію освітнього процесу в ЦНТУ» (http://www.kntu.kr.ua/doc/doc/The_provisions_of_company_profile.pdf); «Положення про організацію вивчення вибіркового навчального плану здобувача вищої освіти» (<http://www.kntu.kr.ua/doc/doc/vibir.pdf>); «Положення про дотримання академічної доброчесності науково-педагогічними працівниками та здобувачами вищої освіти ЦНТУ» (<http://www.kntu.kr.ua/?view=univer&id=50>); «Положення про систему забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти у ЦНТУ». Режим доступу: http://www.kntu.kr.ua/doc/doc/polozh_system_yakosti.pdf.

11. Навчально-методична карта дисципліни

Тема	Кількість годин		
	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота
Змістовий модуль 1. Механізм держави та державний апарат			
Тема 1. Управління як системне суспільне явище. Державне управління. Характеристики і поняття державного управління. Державне управління як складно організована система. Основні логічні схеми системи державного управління.	1	2	5
Тема 2. Розвиток науки державного управління та її особливості. Етапи історії становлення сучасної науки державного управління. Становлення та розвиток державного управління в Україні.	1	2	6
Тема 3. Механізм держави. Поняття механізму держави. Ознаки механізму держави. Структура механізму держави.	1	2	5
Тема 4. Державний апарат як орган держави та інститут держави. Державний апарат. Ознаки державного апарату. Управлінські форми діяльності державного апарату. Правові форми діяльності державного апарату. Орган держави. Ознаки органу держави. Інститут держави.	1	2	6

Тема 5.Принципи організації та діяльності державного апарату. Поняття та основні принципи організації та діяльності державного апарату.	1	2	5
Тема. 6. Види органів держави. Поділ влади як принцип організації роботи державного апарату. Критерії поділу державних органів, що мають владні повноваження. Поняття «поділу влади». Принцип поділу влади.	1	2	6
Тема 7.Загальна характеристика трьох гілок влади: законодавчої, виконавчої, судової. Система «стримувань і противаг». Законодавча влада та її характеристика. Виконавча влада та її характеристика. Судова влада. Основні функції судової влади. Суб'єкти системи стримувань і противаг. Інститути системи стримувань і противаг.	1	2	5
Змістовий модуль 2. Система органів виконавчої влади України			
Тема 8.Управління в адміністративно-територіальних одиницях. Місцеве самоврядування. Поняття місцевого самоврядування. Основні системи місцевих органів самоврядування і управління.	1	2	6
Тема 9. Професійна державна служба. Державний службовець. Посадова особа. Поняття професійної служби. Державна служба. Службовець. Державний службовець.	1	2	5
Тема 10.Поняття та правовий статус органів виконавчої влади. Зміст терміну «орган виконавчої влади». Специфічні ознаки органу виконавчої влади. Місія, цілі, завдання, функції, повноваження органу виконавчої влади. Класифікація органів виконавчої влади.	1	2	6
Тема 11. Президент України та виконавча влада. Конституційний статус Глави держави, його повноваження. Президент та Рада національної безпеки і оборони України (РНБО). Апарат РНБО. Секретаріат Президента України. Державне управління справами.	1	2	5
Тема 12. Кабінет Міністрів України. Основні завдання Уряду згідно з чинним законодавством України. Принципи діяльності Кабінету Міністрів України (КМУ). Склад і порядок формування КМУ. Розподіл функціональних повноважень між членами КМУ.	1	2	6
Тема 13.Центральні органи виконавчої влади. Зміст поняття «центральный орган виконавчої влади». Міністерство – головний (провідний) орган в системі ЦОВВ. Повноваження міністра КМУ. Структура міністерства.	1	2	6
Тема 14.Місцеві органи виконавчої влади.	1		

Зміст поняття «місцева державна адміністрація». Обласна державна адміністрація – ключова ланка в системі органів виконавчої влади. Структура облдержадміністрації. Районна державна адміністрація, її структурні підрозділи		2	6
---	--	---	---

12. Система оцінювання та вимоги

Види контролю: поточний, підсумковий.

Методи контролю: спостереження за навчальною діяльністю здобувачів, усне опитування, письмовий контроль, тестовий контроль.

Форма підсумкового контролю: іспит.

Контроль знань та умінь здобувачів (поточний та підсумковий) здійснюється за кредитною трансферно-накопичувальною системою організації освітнього процесу в ЦНТУ. Рівень засвоєння студентом теоретичного та практичного навчального матеріалу оцінюється за стобальною та чотирирівневою шкалами оцінювання. Підсумкова оцінка виставляється після повного вивчення навчальної дисципліни та виводиться як сума проміжних оцінок за вивчення змістових модулів. Остаточна оцінка рівня знань студента складається з рейтингу з навчальної роботи, для оцінювання якої відводиться 60 балів, та рейтингу з атестації (іспит) – 40 балів.

Розподіл балів, які отримують студенти при вивченні дисципліни «Державний апарат України»

Поточний контроль та самостійна робота																Підсумковий контроль		
Змістовий модуль 1								Змістовий модуль 2								Всього	Іспит	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	ЗК 1	T8	T9	T10	T11	T12	T13	T14	ЗК 2			
3	3	3	3	3	3	2	10	3	3	3	3	3	3	2	10	60	40	100

Примітка: T1, T2, ..., T14 – тижні, ЗК1, ЗК2 – підсумковий змістовий контроль

Критерії оцінювання. Еквівалент оцінки в балах для кожної окремої теми може бути різний, загальну суму балів за тему визначено в навчально-методичній карті. Розподіл балів між видами занять (лекції, практичні заняття, самостійна робота) можливий шляхом спільного прийняття рішення викладача і студентів на першому занятті.

Рівень знань оцінюється:

«Відмінно» / «Зараховано» – здобувач вищої освіти досконало засвоїв теоретичний матеріал, глибоко і всебічно знає зміст навчальної дисципліни, основні положення наукових першоджерел та рекомендованої літератури, логічно мислить і будує відповіді, вільно використовує набуті теоретичні знання у процесі аналізу практичного матеріалу, висловлює власне ставлення до тих чи інших проблем, демонструє високий рівень засвоєння практичних навичок.

«Добре» / «Зараховано» – здобувач вищої освіти добре засвоїв теоретичний матеріал, викладає його аргументовано, володіє основними аспектами з першоджерел та рекомендованої літератури, має практичні навички, висловлює власні міркування з приводу тих чи інших проблем, але припускається певних неточностей і похибок у логіці викладу теоретичного змісту або у процесі аналізу практичного матеріалу.

«Задовільно» / «Зараховано» – здобувач вищої освіти, в основному, володіє теоретичними знаннями з навчальної дисципліни, орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, але непереконливо відповідає, додаткові питання викликають невпевненість або відсутність стабільних знань; відповідаючи на запитання практичного характеру, виявляє неточності у знаннях не вміє оцінювати факти та явища, пов'язувати їх з майбутньою діяльністю.

«Незадовільно» / «Не зараховано» – здобувач вищої освіти не опанував навчальний матеріал дисципліни, не знає наукових фактів, визначень, майже не орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі; відсутні наукове мислення, практичні навички не сформовані.

Переведення підсумкової оцінки за вивчення навчальної дисципліни, вираженої у балах, в екзаменаційну (залікову) за національною шкалою та шкалою ЄКТС здійснюється за відповідною шкалою.

Шкала оцінювання

Оцінка за шкалою ЄКТС	Визначення	Оцінка		
		За національною системою (іспит, диференційований залік: курсова робота, практика)	За національною системою (залік)	За системою ЦНТУ
A	ВІДМІННО – відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок	5 (відмінно)	Зараховано	90 – 100
B	ДУЖЕ ДОБРЕ – вище середнього рівня з кількома помилками	4 (добре)	Зараховано	82 – 89
C	ДОБРЕ – в цілому правильна робота з певною кількістю грубих помилок			74 – 81
D	ЗАДОВІЛЬНО – непогано, але зі значною кількістю недоліків	3 (задовільно)	Зараховано	64 – 73

E	ДОСТАТНЬО – виконання задовольняє мінімальні критерії			60 – 63
FX	НЕЗАДОВІЛЬНО – потрібно попрацювати перед тим, як перескласти	2 (незадовільно)	Незараховано	35 – 59
F	НЕЗАДОВІЛЬНО – необхідна серйозна подальша робота			1 – 34

Критерії оцінювання знань і вмінь здобувачів визначені [Положенням про організацію освітнього процесу в ЦНТУ](#) (С. 28-31).

13. Рекомендовані джерела інформації

Базові:

1. Акт проголошення незалежності України: Прийнятий Верховною Радою України 24 серпня 1991 р. *Відомості Верховної Ради Української РСР*. 1991. № 38.
2. Колодій А.М., Олійник А.Ю. Державне будівництво і місцеве самоврядування в Україні: Підручник / 2-е вид., перероб. і доп. К.: Юрінком Інтер, 2016. С. 228–289.
3. Конституція України: Прийнята 28 червня 1996 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30.
4. Лазор О. Д., Лазор О. Я. Державна служба в Україні: навч. посіб. Київ: Дакор, 2009. 560 с.
5. Лук'янов Д.В. Теорія держави і права: посіб. для підгот. до іспитів / Д.В. Лук'янов, С.П. Погребняк, В.С. Смородинський; за заг. ред. О.В. Петришина. Х.: Право, 2018. 193 с.
6. Малиновський В. Я. Державне управління: навч. посіб. Київ: Атіка, 2009. 608 с.
7. Орленко В. І., Орленко В. В. Історія держави і права України: навч. посіб. Київ: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2012. 487 с.
8. Основи місцевого самоврядування: наук.-практич. посіб. / авт. кол. за заг. ред. В. М. Олуйка. Хмельницький: ЦІ ШК. 2008. 730 с.
9. Рудик П. А. Теорія держави: основні теорії, концепції, підходи до вивчення: навчальний посібник / П. А. Рудик. К.: Алерта, 2016. 288 с.
10. Скаун О. Ф. Теорія права і держави. 4-те видання: Підручник. К.: Алерта, 2017. 528 с.
11. Теорія держави і права: підруч. / [О. М. Бандурка та ін.]; за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф., акад. НАПрН України О. М. Бандурки; Харків. нац. ун-т внутр. справ. Х.: Харків. нац. ун-т внутр. справ, 2018. 415 с.

Допоміжні:

1. Головка О. М. Місцеве самоврядування в Україні: виміри законності. *Вісник Університету внутрішніх справ*. 2000. № 11. С. 163–171.
2. Кульчицький В. С. Історичне місце української радянської державності. Київ, 2002. 64 с.
3. Романюк Я., Іванченко І. Іменем України: становлення судової влади у період Української революції 1917–1921 рр. *Право України*. 2017. № 3. С.46–61.
4. Чухліб Т. В. Секрети українського полівасалітету. Хмельницький –Дорошенко – Мазепа. Київ: Києво-Могилян. акад., 2011. 327 с.
5. Шандра В. С. Генерал-губернаторство в Україні XIX – початок XX ст. Київ, 2005. 427 с.

Інформаційні ресурси:

1. <http://www.nbuv.gov.ua> – Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського
2. <http://www.nbuv.gov.ua/portal/libukr.html>– каталог національних бібліотек та інформаційних центрів України
3. <http://www.nbuv.gov.ua/portal/libweb.html>– каталог національних бібліотек країн світу
4. <http://www.nbuv.gov.ua/portal/books.html>– каталог електронних бібліотек України
5. <http://allbest.ru/union/>– перелік безкоштовних бібліотек повних текстів
6. <http://www.friends-forum.com/forum/printthread.php?t=5838&pp=30>– енциклопедії та словники
7. <http://www.vuzlib.net>– економіко-правова бібліотека (оцифровані підручники)
8. <http://www.nbuv.gov.ua/online-2010/>– передплачені науково-інформаційні ресурси НБУ ім. В.І.Вернадського
9. <http://www.nbuv.gov.ua/e-journals/>– електронні наукові видання НБУ ім.В.І.Вернадського
10. <http://www.vuzlib.net/> –економіко-правова бібліотека (оцифровані підручники)